

Тетяна Дубас,

заввідділу, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ БІБЛІОТЕЦІ: НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В БІБЛІОТЕЧНОМУ ПРОСТОРІ

У статті висвітлено питання видавничої діяльності сучасної наукової бібліотеки. Визначається місце наукових бібліотек у цифровому середовищі. Розглядаються перспективи розвитку видавничої діяльності наукових бібліотек України. Наголошено на розширенні присутності наукової бібліотеки в соціальних мережах, розвитку нових форм видавничої діяльності. Акцентовано увагу на створенні з впровадженням інтернет-технологій належної нормативно-правової бази, яка б регламентувала видавничу діяльність у новому комунікаційному середовищі в соціальних медіа.

Ключові слова: Національна академія наук України, наукова бібліотека, видавнича діяльність, інформаційно-аналітична продукція, національні інформаційні ресурси, веб-сайт, мережева сторінка бібліотеки.

Зміни, що відбуваються в суспільстві, є потужними чинниками розвитку сучасних бібліотек. Вони значною мірою впливають на вибір місця і соціальних функцій, підходів до формування бібліотечно-інформаційних ресурсів та обслуговування користувачів, розвитку бібліотечних технологій і персоналу, модернізації традиційних та освоєння нових напрямів діяльності [1].

Впровадження нових технологій, автоматизація бібліотечних процесів, використання якісного програмного забезпечення дає змогу змінити докорінно ситуацію щодо забезпечення доступності фондів наукової бібліотеки та підвищити ефективність її роботи.

Розвиток нових інформаційних технологій, прискорення доступу до інформаційних ресурсів, зокрема, змінює уподобання сучасної читацької аудиторії. Створення електронних бібліотек, формування нових електронних баз даних (колекцій на електронних носіях), переведення книжок, періодичних видань у цифровий формат змінює потреби користувачів у бібліотечних установах, відбуваються зміни в їх ставленні

до використання сучасних інформаційних технологій. Як зазначав свого часу Р. Гиляревський, «бази даних (бібліографічні, повнотекстові, фактографічні та ін.) стають дедалі більш важливим видом інформаційних ресурсів сучасної держави» [2, с. 9]. Сучасного користувача приваблює наявність електронного читального залу в бібліотеці, зони вільного Wi-Fi-доступу до Інтернету, можливість користуватися фондами колекцій на електронних носіях.

Треба зазначити, що у XXI ст. отримати оперативну й повну інформацію вже неможливо без використання електронних інформаційних мереж. Користувач має доступ до різних джерел інформації: електронні бібліотеки, публікації в Інтернеті, веб-форуми, телеконференції, веб-сайти установ тощо. Головним напрямом в розвитку інформаційного обслуговування сучасних учених і фахівців, як і в інших сферах обслуговування і в матеріальному виробництві, є його персоналізація, тобто прагнення до максимального обліку та задоволення інформаційних потреб кожного конкретного вченого й фахівця [2, с. 11].

Останнім часом значно зросла потреба в бібліотечних фондах, зростає ступінь задоволення потреб користувачів електронними видами ресурсів, виявляється попит на повнотекстові електронні версії документів, занесених до електронного каталогу наукової бібліотеки. Відбувається певний процес якісних змін в інформаційних потребах користувача, що використовує отриману інформацію в різних сферах діяльності. Електронні документи з точки зору збереження й оперативності доступу до інформації мають великі переваги порівняно з іншими видами, тому, формуючи їх колекції, бібліотеки значно розширюють свої можливості щодо виконання кумулятивної, меморіальної і комунікаційної функцій, що зрештою веде до поліпшення задоволення інформаційних потреб користувачів. Сформувавши фонд електронних документів, бібліотека, з одного боку, отримує їхні надійні страхові копії, а з іншого – можливість одночасного обслуговування практично необмеженої кількості користувачів, що перебувають як у приміщенні бібліотеки, так і за її межами [3].

На сьогодні важливе значення має відповідність ресурсів бібліотеки потребам сучасного користувача XXI ст. Бібліотека має забезпечити вільний доступ до своїх ресурсів всіх користувачів. Отже, перебуваючи на віртуальних майданчиках сайтів, користувач повинен мати можливість отримувати онлайн-доступ до баз даних і повнотекстових матеріалів з поточних та архівних науково-інформаційних видань бібліотеки, а також

обізнаватися з різними аспектами діяльності бібліотеки. На сайтах міститься аналітична, наукова, науково-інформаційна, бібліографічна інформація у вигляді колекцій на електронних носіях, каталогів видань, архіви публікацій тощо. Дуже важливо, щоб така інформація щоденно опрацьовувалася та оновлювалася, аби не втратити довіри користувача до бібліотеки.

Як зазначив під час виступу на спільній сесії Комітету з авторських прав і Комітету національних бібліотек під час 76-ї Генеральної конференції ІФЛА (10–15 серп. 2010 р., Гетеборг, Швеція) співробітник Національної бібліотеки Республіки Корея Чуль-Мін Мо, «національні бібліотеки з урахуванням їхніх обов'язків постійно пропускати через себе всі національні публікації одночасно перебувають і в “галактиці Гутенберга” і в “електронній галактиці”. Уже сьогодні новий електронний світ стає важливою компонентою бібліотеки, і національні бібліотеки повинні постійно прагнути до того, щоб гарантувати використання будь-яких форм запису інформації як нинішньому поколінню, так і подальшим поколінням» [4, с. 101].

На думку О. Кожевникової, сучасну бібліотеку можна назвати самостійною книговидавничою установою, вимушеною займатися оцифруванням будь-якої колекції документів або частини її з метою збереження інформації та (чи) придбання відсутньої на даний момент [5, с. 36]. Погоджуючись із цим, однак, треба зауважити, що бібліотека, трансформуючись, стає одночасно і виготівником, і видавцем власних продуктів. Тому актуальним питанням на сьогодні є те, яким чином може бути організована видавнича діяльність бібліотек. Сьогодні вона стає поширеною формою інформаційної і просвітницької діяльності бібліотек та здійснюється відповідно до потреб й інтересів користувачів.

Будучи одним із провідних виробників і постачальників інформаційних послуг, наукова бібліотека активніше розвиває власну видавничу діяльність. У наш час трансформація видавничої діяльності відбувається в умовах інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій.

Сучасний видавничий процес дає можливість випускати видання паралельно в електронному та традиційному (на паперових носіях) форматах. Бібліотеки використовують нові комп'ютерні технології для власної видавничої діяльності. На сьогодні відповідно до державних стандартів традиційним об'єктом обробки й збереження в бібліотечних

установах є видання, яке пройшло редакційно-видавниче опрацювання та містить інформацію, призначену для поширення, є самостійно оформленим відповідно до вимог стандартів та інших нормативних документів і має вихідні відомості [6]; електронне видання – електронний документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді [7].

Основні завдання на сьогодні:

а) розкриття змісту фондів бібліотеки, введення в суспільний обіг інформаційного надбання попередніх поколінь;

б) ознайомлення зі змістом нової інформації, якою комплектуються фонди;

в) ознайомлення з новою інформацією глобального інформаційного простору (змістовні орієнтири);

г) сучасна бібліотечна робота, нові бібліотечні технології, розвиток дистантних форм обслуговування.

Наукові бібліотеки України, що є об'єктом цього дослідження, представлено бібліотечною мережею Національної академії наук України (НАН України), у яку включено Національну бібліотеку України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) і Львівську національну наукову бібліотеку ім. В. Стефаника (ЛННБ) та 103 бібліотеки академічних установ. Більшість бібліотек готує бібліографічні довідки, списки нових надходжень, бібліографічні видання до ювілеїв інститутів, біобібліографічні – до ювілеїв учених, бібліографічні та інформаційні видання за тематикою наукових досліджень установи, складають бібліографічні покажчики на базі своїх бібліотечних фондів [8].

У Розпорядженні Президії НАН України № 731 від 18.11.2011 р. «Про затвердження Порядку розповсюдження та обліку видавничої продукції науковими установами НАН України», зокрема, ідеться: «Випуск видавничої продукції є одним з основних статутних завдань Національної академії наук України і ставить за мету формування наукового інформаційного простору, підтримку наукової комунікації, оприлюднення результатів фундаментальних та прикладних досліджень з найважливіших проблем природничих, технічних і соціогуманітарних наук, пропагування досягнень науки і техніки, сприяння поширенню наукових знань. Підготовка і випуск видавничої продукції здійснюється науковими установами у межах виконання наукової тематики, а також за ініціативою учених та наукових колективів за кошти державного бюджету та спеціального фонду наукових установ» [9].

Досвід Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського у розвитку видавничої діяльності показує широкі можливості підготовки видавничої продукції для задоволення потреб користувачів та інтернет-аудиторії в тому числі. В умовах розвитку електронних інформаційних технологій дедалі зростає попит у середовищі сучасних користувачів наукової бібліотеки на її аналітичну, інформаційно-аналітичну продукцію. Запити на таку продукцію в НБУВ задовольняються спеціальними структурами: Службою інформаційно-аналітичного забезпечення (СІАЗ), Національною юридичною бібліотекою, підрозділами Фонду Президентів України та ін. [10, с. 54]. Слушну думку щодо видання бібліотечної продукції висловлює кандидат наук із соціальних комунікацій С. Горова: «Бібліотечні продукти, створені в результаті синтезу інформації фондів, на аналізі масивів електронної інформації в глобальному інформаційному просторі, сьогодні затребувані в системі корпоративних замовників, що пов'язано з прискоренням темпів економічної та інших сфер суспільного життя» [11, с. 228].

Розробляючи необхідну інформаційно-аналітичну продукцію, відповідно до запитів різних категорій замовників, СІАЗ запроваджувала випуск ряду періодичних видань – інформаційно-аналітичних бюлетенів: «Аналітична думка в Україні», «Шляхи розвитку української науки», «Проблеми ринку праці», «Проблеми інформатизації», «Політичні партії в демократичному процесі (огляд матеріалів ЗМІ)», «Економічна діяльність: нові орієнтири і ризики», «Резонанс», «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки», «Соціальні мережі: резонансні теми тижня», «Громадська думка про правотворення», «Конституційний процес в Україні» та ін. Впроваджено новий вид редагування зазначених видань в електронному вигляді. Оскільки ці видання призначені для певної групи користувачів, які зацікавлені в отриманні якісної, оперативної інформації, і користуються попитом, специфіка редагування полягає в оперативному опрацюванні матеріалу з використанням швидкого доступу до джерел перевірки інформації та підготовці в найкоротші терміни високоякісного продукту. Редакційна політика й організація виробництва цього виду продукції здійснюється таким чином, щоб інформаційно-аналітичні продукти були легкодоступні, зручні в користуванні: читабельна гарнітура шрифту, оптимальний обсяг інформації, лаконічність, інформативність. Важливі критерії в їх оцінюванні – це актуальність теми, якість фактичного матеріалу, вдало вибрана форма й рубрикація. До того ж важливою складовою

є наявність вихідних відомостей та дотримання чинних державних стандартів з видавничої справи під час підготовки таких видань. Значна їх частина виробляється на основі моніторингу електронних центральних і регіональних ЗМІ, а також інтернет-видань, при цьому важливе значення надається перевірці достовірності джерел інформації.

У контексті вищезазначеного слід наголосити, що треба підвищувати рівень видавничої продукції сучасної бібліотеки, інформаційно-аналітичних і наукових видань. Важливою складовою видавничої діяльності є редакційно-видавничий процес. Щодо шляхів удосконалення редагування цих видань, то пропонуємо такі:

- на початковому етапі опрацювання рукописів видань забезпечення висококваліфікованого редагування (дуже важливо!);
- плідна співпраця з авторами під час роботи з рукописами;
- підвищення професійного рівня редакторської майстерності та навчання й підвищення комп'ютерної грамотності (участь у курсах підвищення кваліфікації, конференціях, семінарах).

Як слушно зазначає С. Горова, «інформаційні працівники – редактори, крім загальної редакторської підготовки, мають освоювати технології оперативного редагування текстів електронних інформаційних видань з використанням усіх наявних програмних напрацювань у даному напрямі, поглиблювати знання у сфері розширення можливостей застосування комп'ютерних програм як важливого допоміжного ресурсу, що дає можливість збереження часу в стислі строки підготовки матеріалів, при збереженні за редактором функцій змістовного, літературного вдосконалення текстів» [12, с. 144].

Розвиток інформаційних технологій у наш час забезпечив доступ до інформаційних ресурсів різних категорій користувачів.

Як зазначає доктор історичних наук, професор В. Горовий, «електронні технології дають можливості для практичного безмежного розширення соціальних зв'язків користувачів із сучасними джерелами інформації» [13, с. 26]. З розширенням застосування електронних інформаційних технологій підвищується їхня значення до рівня основних під час підготовки інформаційно-аналітичних продуктів.

«Аналітична продукція, що накопичується в бібліотеці і створюється у ній самій, стає козирною картою, – наголошує академік О. Онищенко. – Бібліотеки формують свій позитивний імідж значною мірою своїми аналітичними службами. Приклад – СІАЗ НБУВ, яка під науковим керів-

ництвом проф. В. М. Горового систематично готує аналітичні матеріали, що є постійно затребуваними як широкою громадськістю, так і органами центральної і місцевої влади. Бібліотечні інформаційно-аналітичні служби слід виводити на перший план, підвищувати їх статус, бо вони системоутворюючі структури бібліотеки майбутнього» [14, с. 5].

Слід зазначити, що, крім НБУВ, інформаційно-аналітичні продукти виробляються, щоправда в менших обсягах, іншими національними бібліотеками України. Аналіз сайтів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника (<http://www.lsl.lviv.ua>), Національної парламентської бібліотеки України (<http://www.nplu.org>), Національної історичної бібліотеки України (<http://www.nibu.kiev.ua>), Одеської національної наукової бібліотеки (<http://www.odnb.odessa.ua/>), Національної наукової медичної бібліотеки (<http://www.library.gov.ua/ru>), Національної бібліотеки України для дітей (<http://www.chl.kiev.ua>) дає підстави для висновку, що сьогодні поширеними бібліотечно-інформаційними продуктами є наукові, інформаційні, бібліографічні, реферативні та оглядові видання, представлені бібліографічними посібниками, покажчиками змісту, реферативними збірниками, інформаційними бюлетенями, матеріалами науково-практичних конференцій, оглядами науково-дослідної роботи наукових бібліотек тощо [15, с. 200].

Дедалі більша кількість із традиційних видань здійснює в інтернет-версії перекомпоновку матеріалів, наближуючи манеру їх подачі до формату періодичних електронних видань. На нинішньому етапі свого розвитку періодичні електронні видання, як-от інформаційно-аналітичні бюлетені, журнали, стають також важливим джерелом комплектування бібліотечних фондів.

Створюються інформаційні продукти, поширювані лише в мережі Інтернет – сайти, блоги, сторінки бібліотек у соціальних мережах. На сайті НБУВ (<http://www.nbuv.gov.ua>) представлено повнотекстові версії інформаційно-аналітичних продуктів, подано відомості у тому числі про наукову та видавничу діяльність. Зокрема, активно розвивається новий інформаційний ресурс – спеціальний веб-сайт інформаційно-аналітичних підрозділів НБУВ: Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, Національної юридичної бібліотеки та Фонду Президентів України – Центр досліджень соціальних комунікацій – для поширення оперативної науково-аналітичної політологічної та юридичної інформації. З огляду на запити сучасного користувача розроблено

ефективний стиль подачі матеріалів у періодичних електронних виданнях. Цей вид інформації стає доступним своїм користувачам при розміщенні на сторінках веб-сайтів і порталів. Відрізняючись від іншої електронної інформації на веб-сайтах певною жанровою усталеністю, стилем викладу, власною манерою подання матеріалу, що є оптимальним для сучасного користувача в системі інтернет-ресурсів, періодичні електронні видання відображають актуальні проблеми громадського життя, використовують для забезпечення повноти відображення змісту гіперпосилання.

Досліджуючи питання організації видавничої діяльності сучасної бібліотеки, акцентуємо увагу, зокрема, на видавничій діяльності на сайті.

Наприклад, на сайті Центру досліджень соціальних комунікацій представлена сторінка Національної юридичної бібліотеки НБУВ. Національна юридична бібліотека (НЮБ) забезпечує акумуляцію та ефективне використання документально-інформаційних ресурсів на всіх видах носіїв, що містять правову інформацію, а також інші ресурси інформації, суміжні за своєю змістовною основою з правовими, які сприяють удосконаленню правотворчої діяльності в Україні, вивченню громадської думки про ефективність правотворення, суспільні потреби в його вдосконаленні, перспективи його розвитку в контексті суспільної еволюції, здійснює навігаторські функції в інтересах замовників по вітчизняних ресурсах правової інформації та відповідних ресурсах інтернет-інформації, видає власну інформаційно-аналітичну продукцію: «Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності», «Влада для громадян», «Громадська думка про правотворення», «Безпека підприємництва», «Економічна діяльність: нові орієнтири і ризики» та інші спеціальні видання згідно з потребами користувачів-замовників [16].

Аналізуючи сайти аналогічних структур, наприклад Юридичної бібліотеки при Бібліотеці Конгресу США (БКС) (<https://www.loc.gov/>), яка має найбільшу у світі правову колекцію та охоплює всі сфери права від найдавніших часів до сьогодення, по 260 країнах світу, з якими БКС підписала угоду про співпрацю, простежуємо єдиний спільний аспект розвитку видавничої діяльності в сучасній бібліотеці.

Крім того, що Юридична бібліотека БКС збирає та опрацьовує періодичні видання, правові довідники й словники, наукові праці з правової тематики, дисертації із юриспруденції тощо, вона має свій сайт, через який користувачі отримують консультації з національного та міжнародного права будь-якої країни світу. Фахівці готують електронні продукти:

юридичні консультації з найпопулярніших тем, здійснюють законодавчий моніторинг тощо.

Основоположним принципом роботи Юридичної бібліотеки БКС є надання достовірної та авторитетної правової інформації. У контексті запровадження нових технологій зростає кількість цифрових ресурсів, доступних на сайті без обмежень на їх використання, структурованих для сучасного користувача: різноманітні звіти, науково-дослідні гіді, інформаційні бюлетені за темами правового змісту.

Важливим для розвитку видавничої діяльності сучасних наукових бібліотек є створення й функціонування мережевих сторінок бібліотек як інформаційних продуктів. Питання забезпечення інтернет-комунікації зі своїми читачами через соціальні мережі, а отже, і видавничої діяльності висвітлено, зокрема, у колективній монографії «Бібліотека в реалізації державотворчої інформаційної політики» [15, с. 231]. З метою підтримки функціонування веб-сайтів та мережевих сторінок бібліотек необхідним є створення нормативно-правової бази, що регламентує діяльність бібліотек у соціальних медіа, зокрема і щодо видавничої діяльності. Розміщення інформаційних продуктів на мережевій сторінці бібліотеки (або представництв бібліотек у соціальних мережах): публікацій, постів, анонсів – має бути унормовано національними стандартами.

Таким чином, видавнича діяльність з розвитком електронних інформаційних технологій набуває характерних рис електронної форми виробництва видавничих продуктів із застосуванням комп'ютерного редагування під час їхньої підготовки, її продукти урізноманітнюються. Це засвідчує необхідність подальшого розвитку виробництва такої продукції, збільшення асортименту з метою задоволення зростаючої різноманітності інформаційних потреб користувачів.

У контексті розвитку сучасної видавничої діяльності постає питання ефективного використання інформаційних продуктів із глобального інформаційного простору, постійного вдосконалення власне бібліотечних інформаційно-аналітичних продуктів, характерними особливостями яких є чіткість відображення, оперативність, спеціалізація видань, достовірність інформації. Оперативне надання інформації, що загребувана, задоволення в найкоротші терміни запитів користувачів дає можливість ефективно сприяти вдосконаленню діяльності інформаційних технологічних рішень, розвитку електронної інформаційно-аналітичної продукції, більш якісному обслуговуванню користувачів.

Практика широкого застосування інформації для створення аналітичних ресурсів відображає трансформацію бібліотек під впливом поширення електронних технологій, свідчить про розвиток віддалених форм обслуговування й розширення можливостей користувачів оперативно отримувати потрібну інформацію [17, с. 278].

Видавнича діяльність сучасної наукової бібліотеки орієнтована на розширення кола користувачів інформаційно-аналітичної продукції і, відповідно, на якість, достовірність, ефективність, надійність цих продуктів. Економічна ефективність їх виробництва залежить від кола та кількості користувачів, тому до якості цієї продукції та змісту мають висуватися особливі вимоги.

Ці видання (крім традиційних функцій: збереження та активне передавання текстової інформації) широко інтегруються в інформаційні обміни в суспільстві; розкривають ресурс інформації, потрібний суспільству для розвитку; інформують про розвиток нових бібліотечних технологій; є перспективним інструментом організації ефективного доступу до національних інформаційних ресурсів.

Як наголошує академік О. Онищенко, «сучасна бібліотека стрімко переростає в мультиресурсний, мультисервісний заклад, що забезпечує мультипотреби читача/користувача. І коли ми навчимося задовольняти знаннєві, культурні, інформаційні потреби читача/користувача, котрий багато хоче, бібліотека отримує необмежену перспективу» [14, с. 7].

Таким чином, бібліотечні установи сьогодні мають активізувати виробництво власних інформаційно-аналітичних продуктів, забезпечуючи високу якість редакційно-видавничого опрацювання й поліграфічного виконання. Досвід видавничої діяльності НБУВ показує, що ефективною формою їх використання поряд з виготовленням спеціальних видань на замовлення користувачів є розвиток періодичних електронних продуктів та створення й функціонування мережових сторінок бібліотек як інформаційних продуктів.

Література

1. Концептуальная модель современной библиотеки: социально-философский анализ [Рукопись] : дис. на соиск. учен. степ. канд. филос. наук : [спец.] 09.00.11 – Социальная философия : защищена 13.03.2007 [Электронный ресурс] / И. П. Тикунова ; науч. рук. М. Ю. Опенков ; Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования «Помор. гос. ун-т им. М. В. Ломоно-

сова». – Архангельск : [б. и.], 2007. – 129 с. – Режим доступа: http://tikunova-i.narod.ru/ni/koncept_dis.htm. – Загл. с экрана.

2. Гиляревский Р. С. Научная библиотека в эпоху электронных коммуникаций / Р. С. Гиляревский // Науч. и техн. б-ки. – 1998. – № 7. – С. 3–12.

3. Мотульский Р. С. Библиотека как социальный институт [Электронный ресурс] / Р. С. Мотульский. – Минск : Бел. гос. ун-т культуры, 2002. – Режим доступа: http://old.nlb.by/director/images/stories/docs/CD-ROM/soc_inst/soc_inst.htm. – Загл. с экрана.

4. Чуль-Мин Мо. От декларации равенства к более широким возможностям: новая роль национальной библиотеки в обществе знаний: [стан бібліотечної справи в Кореї] / Чуль-Мин Мо // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 4. – С. 91–101.

5. Кожевникова Е. С. Информатизация библиотек: проблемы и перспективы. Социально-психологический аспект / Е. С. Кожевникова // Науч. и техн. б-ки. – 2008. – № 10. – С. 34–38.

6. ГОСТ 7.60–2003. (ИСО 5127–2-83). Издания. Основные виды. Термины и определения [Электронный ресурс] : межгос. стандарт. – Введ. с 01.07.2004, взамен ГОСТ 7.60–90. – Изд. офиц. – Москва : Изд-во стандартов, 2004. – Электрон. дан. – Режим доступа: http://orel3.rsl.ru/kb/text/gost_7.60-2003.pdf. – Загл. с экрана.

7. ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості : нац. стандарт України. – Чинний від 2010–07–01. – Вид. офіц. – Київ : Держспоживстандарт України, 2010. – 13 с.

8. Бібліотеки Національної академії наук України : довідник / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад.: А. А. Свобода, Н. І. Смаглова, Г. І. Солоїденко, Т. Л. Кулаковська, Н. І. Малолетова; О. С. Онищенко (наук. ред.). – Київ, 1996. – 110 с.

9. Національна академія наук України. Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Порядок розповсюдження та обліку видавничої продукції науковими установами НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www1.nas.gov.ua/PUBLICATIONS/Q_A/Pages/DistributionAccounting.aspx. – Назва з екрана.

10. Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2011. – 160 с.

11. *Горова С.* Інформатизація суспільства й нові завдання бібліотечних структур / С. Горова // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України.* – Київ, 2010. – Вип. 27. – С. 225–230.

12. *Горова С. В.* Інтернет-ЗМІ як об'єкт бібліотечної інформаційної діяльності / С. В. Горова ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2013. – 208 с.

13. *Горовий В.* Бібліотеки як сучасні центри української інформатизації / В. Горовий // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України.* – Київ, 2009. – Вип. 25. – С. 23–35.

14. *Онищенко О.* Проблеми адаптації бібліотек до умов цифрової культури / О. Онищенко // *Бібл. вісн.* – 2015. – № 6 (230). – С. 3–7.

15. *Бібліотека в реалізації державотворчої інформаційної політики : [монографія] / [Т. Гранчак, В. Бондаренко, С. Горова та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського.* – Київ, 2016. – 324 с.

16. Центр досліджень соціальних комунікацій [Електронний ресурс] : веб-сайт. – Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=394.

17. *Половинчак Ю. Н.* Продукция информационно-аналитических центров библиотек / Ю. Н. Половинчак ; Междунар. ассоц. акад. наук, Рос. акад. наук // *Книжная культура: Опыт прошлого и проблемы современности: К 280-летию академического книгоиздательства в России: материалы Междунар. науч. конф. (Москва, 18–19 дек. 2008 г.).* – Москва : Наука, 2008. – 431 с.

References

1. Tikunova, I. P. (2007). Kontseptualnaja model sovremennoj biblioteki: socialno-filosofskij analiz [Conceptual model of modern library: socially-philosophical analysis]. *Candidate's thesis*. Arkhangel'sk: [N.p.]. Retrieved from http://tikunova-i.narod.ru/ni/koncept_dis.htm [in Russian].

2. Giliarevskij, R. S. (1998). Nauchnaja biblioteka v jepohu elektronnyh kommunikacij [Scientific library in the epoch of electronic communications]. *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki – Scientific and Technical Libraries*, no. 7, pp. 3–12 [in Russian].

3. Motulskij, R. S. (2002). *Biblioteka kak socialnyj institut [Library*

as social institute]. Minsk: Bel. gos. un-t kultury. Retrieved from http://old.nlb.by/director/images/stories/docs/CD-ROM/soc_inst/soc_inst.htm [in Russian].

4. Chul-Min, Mo. (2011). Ot deklaratsii ravenstva k bolee shirokim vozmozhnostjam: novaja rol nacionalnoj biblioteki v obshhestve znaniy [From declaration of equality to more wide possibilities: new role of national library in society of knowledge]. *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki – Scientific and Technical Libraries*, no. 4, pp. 91–101 [in Russian].

5. Kozhevnikova, E. S. (2008). Informatizacija bibliotek: problemy i perspektivy. Socialno-psihologicheskij aspekt [Informatization of libraries: problems and prospects. Socially-psychological aspect]. *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki – Scientific and Technical Libraries*, no. 10, pp. 34–38 [in Russian].

6. GOST 7.60–2003. (ISO 5127-2-83). Izdanija. Osnovnye vidy. Terminy i opredelenija: mezhgos. standart. Vved. s 01.07.2004, vzamen GOST 7.60–90. – Izd. ofits. Moscow: Izd-vo standartov, 2004. Retrieved from http://orel3.rsl.ru/kb/text/gost_7.60–2003.pdf [in Russian].

7. DSTU 7157:2010. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia elektronni. Osnovni vydy ta vykhidni vidomosti : nats. standart Ukrainy. Chynnyi vid 2010–07–01. Vyd. ofits. Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2010 [in Ukrainian].

8. Svoboda, A. A., Smahlova, H. I., Soloidenko, H. I. et al. (1996). *Biblioteki Hatsionalnoi akademii nauk Ukrainy [Libraries of Національної of academy of sciences of Ukraine]*. O. S. Onyshchenko (Ed.). Kyiv [in Ukrainian].

9. Natsionalna akademiia nauk Ukrainy. Naukovi publikatsii i vydavnycha diialnist NAN Ukrainy. Poriadok rozpovsiudzhennia ta obliku vydavnychoi produktsii naukovymy ustanovamy NAN Ukrainy [National academy of sciences of Ukraine. Scientific publications and publishing activity of HAH of Ukraine. Order of distribution and account of publishing products by scientific establishments of HAH of Ukraine]. Retrieved from http://www1.nas.gov.ua/PUBLICATIONS/Q_A/Pages/DistributionAccounting.aspx [in Ukrainian].

10. Onyshchenko, O. S., Horovy, V. M., Popyk, V. I. et al. (2011). *Natsionalnyi informatsiinyi suverenitet u konteksti rozvytku novitnikh informatsiinykh tekhnolohii [National informative sovereignty is in the context of development of the newest information technologies]*. NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. Kyiv [in Ukrainian].

11. Horova, S. (2010). Informatyzatsiia suspilstva y novi zavdannia biblioteknykh struktur [Informatization of society and new tasks of library structures]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Verna-*

dsenko – *Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 27. Kyiv [in Ukrainian].

12. Horova, S. V. (2013). *Internet-ZMI yak ob'ekt bibliotечноi informatiivnoi diialnosti [MASSMEDIA as object of library informative activity]*. Kyiv [in Ukrainian].

13. Horovyi, V. (2009). Biblioteki yak suchasni tsentry ukrainskoi informatyzatsii [Libraries as modern centers of Ukrainian informatizatio]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 25. Kyiv [in Ukrainian].

14. Onyshchenko, O. (2015). Problemy adaptatsii bibliotek do umov tsyfrovoy kultury [Problems of adaptation of libraries are to the terms of digital culture]. *Bibliotichni visnyk – Library Journal*, no. 6 (230), pp. 3–7 [in Ukrainian].

15. Hranchak, T., Bondarenko, V., Horova, S. et al. (2016). *Biblioteka v realizatsii derzhavotvorchoi informatiivnoi polityky [A library is in realization of state-creative informative politics]*. Kyiv [in Ukrainian].

16. *Tsentr doslidzhen sotsialnykh komunikatsii [Center of researches of social communications]*. Retrieved from http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=394 [in Ukrainian].

17. Polovinchak, Iu. N. (2008). *Produkcija informacionno-analiticheskikh centrov bibliotek [Products of research and information centers of libraries]*. Mezhdunar. assoc. akad. nauk, Ros. akad. nauk. Knizhnaja kultura: Opyt proshlogo i problemy sovremennosti: K 280-letiju akademicheskogo knigoizdatelstva v Rossii: materialy Mezhdunar. nauch. konf. (Moskva, 18–19 dekab. 2008 g.). Moscow: Nauka [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 03.06.2016.

Tetiana Dubas,

Head of Department, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Organization of Publishing Activity in Modern Library: New Tendencies in Library Space

The question of publishing activity of modern scientific library is reflected in the article. The location of scientific libraries is determined in a digital environment. The prospects of development of publishing activity of scientific libraries of Ukraine are examined. It is marked expansion of presence of scientific library in social networks, development of new forms of publishing activity. Attention is accented on creation with introduction of internet-technologies of the proper normatively-legal base that would

regulate publishing activity in a new communication environment in social medias. It is underlined that in the conditions of EITS development modern users' demand on scientific library' analytical, research and information products increases. It is marked that the important constituent of publishing activity is a editing and publishing process. To advance level of publishing products of modern library, research, information, and scientific editions, the ways to improve preparing of such editions are offered.

Keywords: the National Academy of Sciences of Ukraine, scientific library, publishing activity, research and information products, national informative resources, website.

Татьяна Дубас,

завотделом, Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

**Организация издательской деятельности в современной библиотеке:
новые тенденции в библиотечном пространстве**

В статье отражен вопрос издательской деятельности современной научной библиотеки. Определяется место научных библиотек в цифровой среде. Рассматриваются перспективы развития издательской деятельности научных библиотек Украины. Отмечено расширение присутствия научной библиотеки в социальных сетях, развитии новых форм издательской деятельности. Акцентировано внимание на создании с внедрением интернет-технологий надлежащей нормативно-правовой базы, которая бы регламентировала издательскую деятельность в новой коммуникационной среде в социальных медиа. Подчеркивается, что в условиях развития электронных информационных технологий возрастает спрос в среде современных пользователей научной библиотеки на ее аналитическую, информационно-аналитическую продукцию. Отмечается, что важной составляющей издательской деятельности является редакционно-издательский процесс. С целью повышения уровня издательской продукции современной библиотеки, информационно-аналитических и научных изданий предлагаются пути усовершенствования редактирования этих изданий.

Ключевые слова: Национальная академия наук Украины, научная библиотека, издательская деятельность, информационно-аналитическая продукция, национальные информационные ресурсы, веб-сайт.